

mütefekkir

Aksaray Üniversitesi

İslami İlimler Fakültesi Dergisi

cilt / volume: 5 • sayı / issue: 9 • haziran / june 2018 • 187-204

ISSN: 2148-5631 • e-ISSN: 2148-8134 • DOI: 10.30523

KUR'AN VE HADİSLER BAĞLAMINDA HZ. DÂVÛD'UN ÖRNEKLİĞİ

The Sample of Prophet David on the Basis of Qur'an and Hadith

Mustafa KARABACAK

Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi,
Hadis Anabilim Dalı

*Assistant Professor, Selçuk University, Faculty of Islamic Sciences,
Department of Hadith*

Aksaray, Turkey

karabacakm67@hotmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-8190-3513>

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received: 09.05.2018

Kabul Tarihi / Accepted: 24.06.2018

Yayın Tarihi / Published: 30.06.2018

Atıf/Cite as: Karabacak, Mustafa. "Kur'an ve Hadisler Bağlamında Hz. Dâvûd'un Örnekliği". *Mütefekkir* 5/9 (Haziran 2018): 187-204. <https://doi.org/10.30523/mutefekkir.441661>.

İntihal / Plagiarism: Bu makale en az iki hakem tarafından incelenmiş ve bir intihal yazılımı ile taranmıştır. İntihal yapılmadığı tespit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software. No plagiarism has been detected.

Copyright © CC BY-NC-ND Published by Aksaray Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi - Aksaray University, Faculty of Islamic Sciences, Aksaray, 68100 Turkey.
All rights reserved.

KUR'AN VE HADİSLER BAĞLAMINDA HZ. DÂVÛD'UN ÖRNEKLİĞİ

Mustafa KARABACAK

Öz

Peygamberler, bir zincirin halkaları gibi birbirlerini tamamlayan seçkin kullardır. Bunlar öncelikle gönderildiği kavim/kavimler için olmak üzere diğer peygamber ve kavimler için de örnektirler. Kur'an-ı Kerim Hz. Mûsâ gibi bazı peygamberlerden sık sık bazısından ise nadiren bahsetmektedir. Bazı peygamberlere kitap verilmesi, Allah Teâlâ'nın kendileriyle konuşması, gönderildikleri kavimle yaptıkları mücadele ve katlandıkları sıkıntılar ve benzeri şeyler onlardan sıkça bahsedilmesinin muhtemel sebepleri olabilir. Allah Teâlâ'nın Kur'an'da kendisine "üstünlük verdim" dediği ve birçok özelliğinden bahsettiği peygamberden biri de Hz. Dâvûd'dur. Hz. Dâvûd hadislerde örneğinden en fazla bahsedilen peygamberdir. Hz. Peygamber, Dâvûd'un (as) el emeği ile geçindiğini, savaştan kaçmadığını, ibadet hayatı ve benzeri özelliklerinden bahsederek örnek alınması gerektiğini bildirmektedir. Makalede Hz. Dâvûd'un peygamberlik ve saltanat gibi kendisine mucize olarak verilen ve örneklik teşkil etmeyen özelliklerinden bahsedilmeyecektir. Çünkü bunlar kulun gayretiyle elde ettiği ve başkasına örnek olabilecek özellik taşımazlar. Bu çalışmada Hz. Dâvûd'un biyografisinden değil; Kur'an ve hadislerde hangi özellikleri dolayısıyla Müslümanlara örnek olarak sunulduğu üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Hadis İlmi, Hz. Dâvûd, Peygamber, Hadis, Örnek, Âyet.

The Sample of Prophet David on the Basis of Qur'an and Hadith

Abstract

Prophets are the elite and distinguished servants of Allah who complete each other like chain rings. They are also examples for other prophets and tribes, primarily for the tribes they were sent. The Qur'an mentions some of the prophets frequently and rarely mentions the others. Some of the prophets are mentioned frequently, because they were given books and also Allah spoke to them, another reason may be the struggle they had with the people they have been sent to, and the difficulties they had to bear. Prophet David is one of the prophets that Allah mentioned in the Qur'an and said he was given "superiority". Prophet Muhammad (pbuh) reported that David (pbuh) worked using his handforce and he did not avoid the battle, continued his worship all of his lifetime and set a very good example for his followers. In this article, Prophet David's prophetic and reigning features, which were given to him as miracles and which do not constitute examples, are not mentioned because these features do not have the characteristics that can be obtained by the efforts of a servant. In this study we will not focus on Prophet David's biography, only his features that are mentioned in the Qur'an and Hadith as good examples will be emphasized.

Keywords: The Hadith Science, David, Prophet, Hadith, Example, Verse.

GİRİŞ

İnsanoğlu, edindiği tecrübeleri kendisinden sonraki nesillere aktaran bir varlıktır. Bu aktarım nedeniyle sonraki nesillerin önceki nesillerin tecrübelerinden istifade etmesi aynı hatalara düşmemesi arzu edilir. Bunun için de sonra gelen nesil önceki neslin olumlu yanlarını örnek almalıdır. Tecrübe aktarımı denebilecek bu durum insanlarda olduğu gibi peygamberlerde de böyledir.

Allah Teâlâ, Kur'an'da geçmiş peygamber ve kavimlerin düştüğü bazı hatalardan bahsederek aynı hatalara Hz. Peygamber'in ve Müslümanların düşmemesini istemektedir. Hz. Peygamber "Balık sahibi (Yûnus peygamber) gibi olma" (Kalem 68/48) denilerek uyarılmış ve sıkıntılar karşısında Dâvûd (Sâd 38/17) ve azim sahibi peygamberleri (el-Ahkâf 46/35)¹ örnek alması tavsiye edilmiştir. Hz. Peygamber bu çağrıya uyarak kendisine ganimet taksimi hususunda adaletin gözetilmediğini iddia eden sahabiye "Allah, Mûsâ'ya merhametiyle muamele etsin. O, benim maruz kaldığım eziyetin daha fazlasını gördü de sabretti"² buyurarak önceki peygamberleri örnek aldığını belirtmiş olmaktadır. Müslümanlara da "Ey iman edenler! Sakın Mûsâ'ya eziyet edenler gibi olmayın." (el-Ahzâb 33/69); "Yoksa sizler de, daha önce Mûsâ'ya sorulduğu gibi peygamberinize gereksiz sorular sormak mı istiyorsunuz?.." (el-Bakara 2/108) denilerek önceki kavimlerin peygamberlerine karşı yaptığı hataları yapmamaları konusunda uyarılmış ve olumsuzlukları örnek almamaları gerektiği vurgulanmıştır.

¹ Azim sahibi peygamberlerin hangileri olduğu ile ilgili çok farklı görüş vardır: Bu görüşlerden birine göre, peygamberlerin hayat hikâyelerine, mücâdelelerine ve Kur'an'da zikredilme yer ve şekillerine bakarak el-Ahzâb sûresi 7. âyette sayılan Nuh (as), İbrahim (as), Mûsâ (as), İsa (as) ve Muhammed (as) peygamberlerdir. Diğer bir görüşe göre ise bütün peygamberler azim sahibidirler. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bk. Ebû Abdillâh Muhammed b. Ahmed b. Ebû Bekr el-Kurtubî, *el-Câmiu li Ahkâmi'l-Kur'an*, thk. Ahmed Berdûnî - İbrahim Atfîş, 2. Baskı (Kahire: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1384/1964), 16: 220-221.

² Abdullah b. Mesud'un rivayet ettiği göre Huneyn harbi günü Rasûlullah ganimet taksimi hususunda bazı insanları tercih etti. Bu sebeple Akra' b. Hâbis'e yüz deve, Uyeyne'ye de bir o kadar ganimet verdi. Araçların eşrafından bazı kimselere fazlaca verdi. O gün ganimet taksiminde onları tercih etti. Bunun üzerine bir adam: "Allah'a yemin ederim ki, bu taksimde adalet gözetilmedi. Bununla Allah'ın rızası istenmedi!" dedi. Ben "Vallahi bu durumu Allah Rasûlü'ne haber vereceğim" dedim. Ve gelerek Rasûlullah'a o kişinin söylediklerini haber verdim. Haberi duyunca Rasûlullah'ın yüzü değişti ve kan gibi kırmızı oldu. Sonra şöyle buyurdu: "Eğer Allah ve Rasûlü adalet göstermezlerse kim adalet gösterir?" Daha sonra sözlerine şöyle devam etti: "Allah, Mûsâ'ya merhametiyle muamele etsin. O, benim maruz kaldığım eziyetin daha fazlasını gördü de sabretti." Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmail el-Cu'fî el-Buhârî, *el-Câmiu's-sahîh* (İstanbul: Çağrı Yayınları, 1401/1981), "Humus", 19, "Enbiyâ", 28, "Meğâzî", 56, "Edeb", 53, 71, "İsti'zân", 47; Ebû'l-Hüseyn Müslim b. Haccac el-Kureyşî, *el-Câmiu's-sahîh* (İstanbul: Çağrı Yayınları, 1981/1401), "Zekât", 140, 141; Ebû İshâ Muhammed b. İshâ b. Sevre et-Tirmizî, *es-Sünen*, (İstanbul: Çağrı Yayınları, 1401/1981), "Menâkıb", 63.

Hz. Peygamber'in bazı peygamberleri örnek aldığı veya ümmetine tavsiye ettiği durumlar olmuştur. Bunlardan birisi de Hz. Dâvûd'dur. Dâvûd (as), Nûh'un (as) soyundan (el-En'am 6/84) İsrailoğullarına gönderilmiş kendisine kitap verilen peygamberlerden biridir. "Gerçekten biz, peygamberlerin bazısını bazısından üstün kıldık; Dâvûd'a da Zebûr'u verdik." (el-İsrâ 17/55). Dâvûd'a (as) verilen Zebûr başta Kur'an-ı Kerim (el-Kadr 97/1) olmak üzere diğer kutsal kitaplar gibi Ramazan ayında indirildiği belirtilmiştir.³ Hz. Dâvûd'a peygamberlikle birlikte hikmet de verilmiştir. "Onun saltanatını kuvvetlendirmiş; ona hikmet vermiştik..." (Sâd 38/20). Âyetteki "hikmet verdik" ifadesine müfessirler tarafından tefsirlerde "peygamberlik, adâlet, kitap bilgisi, sünnet, ilim ve fıkıh bilgisi"⁴ gibi farklı açıklamalar yapılmıştır.

Allah Teâlâ, Hz. Dâvûd'a üstünlük verdiği için de bahsetmektedir. "Andolsun, Dâvûd'a tarafımızdan bir üstünlük verdik..." (es-Sebe 34/10). Bu üstünlük de peygamberlik (el-En'am 6/84)⁵, kitap (Nisâ 4/163)⁶, saltanat (el-Bakara 2/251)⁷ ve güzel sestir (Sâd 38/18-20).⁸ Yine Allah Teâlâ içinde Hz. Dâvûd'un da olduğu bazı peygamber isimlerini sayarak (el-En'am 6/83-86) bunlara bir üstünlük alâmeti olarak kitap, hikmet ve peygamberlik verildiğini (el-En'am 6/89) belirterek bunlara uyulması gerektiğini bildirmektedir. "İşte o peygamberler Allah'ın hidayet verdiği kimselerdir. Sen de onların yoluna tabi ol." (el-En'am 6/90). Hz. Peygamber de buna uymakla emrolunanlardandır.⁹

Hz. Dâvûd, Kur'an ve hadislerin kendisinden ibadeti ve ahlakından sıkça bahsettiği bir peygamberdir. Bu da bizler için Hz. Dâvûd'da birçok

³ Ebû Abdillâh Ahmed b. Muhammed b. Hanbel b. Hilâl b. Esed eş-Şeybânî, *el-Müsned* (İstanbul: Çağrı Yayınları, 1982/1402), 4:107; Ebû Ya'lâ Ahmed b. Ali el-Müsennâ b. Yahay b. Isâ b. Hilal et-Temîmî, *Müsnedü Ebî Ya'lâ*, thk. Hüseyin Selim Esed (Dımaşk: Dâru'l-Me'mûn li't-Türâs, 1404/1984), 4:135; Ebû Bekr Abdullah b. Muhammed b. İbrahim b. Osman b. Ebî Şeybe, *el-Kitâbu'l-Musannef fi'l-Ehâdis ve'l-Âsâr*, thk. Kemal Yusuf el-Hût (Riyad: Mektebetü'r-Rüşd, 1409), 6: 144; Ebû Bekr Ahmed b. el-Huseyin b. Ali b. Mûsâ el-Hüsrevcirdî el-Horasânî el-Beyhakî, *es-Sünenü'l-Kübra*, thk. Muhammed Abdülkadir Atâ, 3. Baskı (Beyrut: Dâru'l-Kütübü'l-İlmiyye, 1424/2003), 9: 317.

⁴ Kurtubî, *el-Câmiu li Ahkâmi'l-Kur'an*, 15: 162.

⁵ Ayrıca bk. en-Nisâ 4/163; el-İsrâ 17/55.

⁶ Ayrıca bk. el-İsrâ 17/55; el-Enbiyâ 21/105.

⁷ Ayrıca bk. Sâd 38/20, 26.

⁸ Ayrıca el-Enbiyâ, 21/79. Hz. Dâvûd'a güzel ses verildiğine dair hadislerde daha açık ifadeler vardır. Bk. Buhârî, "Fedâilu'l-Kur'an", 31; Müslim, "Misâfirîn", 235, 236; Tirmizî, "Menâkıb", 55; Ebû Abdurrahman Ahmed b. Şuayb b. Ali el-Horasânî en-Nesâî, *es-Sünen* (İstanbul: Çağrı Yayınları, 1981/1401), "İftitâh", 83; İbn Mâce, Ebû Abdullah Muhammed b. Yezid Mâce el-Kazvinî, *es-Sünen* (İstanbul: Çağrı Yayınları, 1401/1981), "İkâme", 176; Dârimî, Ebû Muhammed Abdullah b. Abdurrahman b. Fazl ed-Dârimî, *es-Sünen* (İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992), "Salât", 171, "Fedâilu'l-Kur'an", 34.

⁹ Buhârî, "Enbiyâ", 39; Ahmed b. Hanbel, 1: 360.

örnek alınacak özellik olduğunu gösterir. Hz. Dâvûd'un Müslümanlar için örnekliliğini inceleyeceğimiz makalede öncelikle O'nun ibadet hayatındaki örnekliliğini ele alacağız.

1. İBADET HAYATI

Allah Teâlâ, kullarını kendisini tanıyıp ibadet etmeleri için yaratmıştır. “Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yaratım.” (ez-Zâriyât 51/56). Kulluk görevi öncelikle de insanların önderleri olan peygamberlerde bulunması gerekir. Bu görevlerinin yanında peygamberlerin ortak görevlerinden birisi tebliğdir (el-Mâide 5/99). Hatta bu görev yapılmadığı zaman peygamberlik de yapılmamış demektir (el-Mâide 67). Ama peygamberler tebliğ görevlerini hakkıyla yaptıkları gibi başta Hz. Dâvûd olmak üzere ibadetlerini de takatlerinin üzerlerinde yapmışlar. Hz. Dâvûd da bu özelliği barındıran peygamberlerden birisidir. “O, hep Allah'a yönelirdi.” (Sâd 38/17)

1.1. Allah'ı Zikretmesi

Hz. Dâvûd'a güzel konuşma (Sâd 38/20) ve güzel bir ses verilmiştir. Hz. Peygamber bir gün Ebû Mûse'l-Eşari'ye “Ey Ebû Mûsâ! Sana Dâvûd'un mizmarlarından bir mizmar verilmiştir.”¹⁰ buyurarak övgüde bulunmuş ve “Dün gece senin Kur'an okuyuşunu dinlerken bendeki sevinç ve heyecanı bir görmeliydin!” buyurmuştur.¹¹

Dâvûd'a (as) verilen mizmar güzel sestir. Hadiste geçen «آل دَاوُدَ» ifadesinden ailesi değil kendisidir.¹² Hz. Peygamber burada Hz. Dâvûd'un güzel sesine vurgu yaparak sahabeden güzel sesli olan Ebû Mûsâ el-Eş'arî'nin sesini Hz. Dâvûd'un sesine benzetmiştir.

Dâvûd (as) emrine verilen kuşlarla ve güzel sesiyle Zebûr okuyarak sabah akşam Rabbini tesbih ederdi. Allah Teâlâ, Hz. Dâvûd'a verdiği bir üstünlük olarak dağların ve kuşların onunla beraber tesbih etmesini emretti. “Andolsun, Dâvûd'a tarafımızdan bir üstünlük verdik ve: Ey dağlar ve kuşlar! Dâvûd ile beraber beni tesbih edin, dedik.” (es-Sebe 34/10). Dağlar ve toplu halde kuşlar da onunla beraber sabah akşam tesbih ederlerdi.¹³ (Sâd 38/18-19). “Rivâyete göre Dâvûd (as) sadâ-i bülend ile Zebûr okumaya başlayınca dağlar icâbet ederdi. Kuşlar da

¹⁰ Buhârî, “Fedâilu'l-Kur'an”, 31; Müslim, “Misâfirîn”, 235; Tirmizî, “Menâkıb”, 55; Nesâî, “İftitâh”, 83; İbn Mâce, “İkâme”, 176; Dârimî, “Salât”, 171, “Fedâilu'l-Kur'an”, 34.

¹¹ Müslim, “Misâfirîn”, 236.

¹² Ebû Zekeriyâ Muhyiddin Yahya b. Şeref b. Mürî en-Nevevî, *el-Menhec Şerhu Sahîhi Müslim b. Haccâc*, 2. Baskı (Beyrut: Dâru İhyâi't-Türasi'l-Arabî, 1392), 6:80.

¹³ Ayrıca bk. el-Enbiyâ, 21/79.

başı ucunda uçmaya başladılar. Bu sebeple hâlâ halk dilinde güzel sestene kinâye olarak Dâvûdî ses denilir.”¹⁴

Dâvûd (as) kendisine verilmiş bu güzel sesle yetinmez aynı zamanla çok hızlı Zebûr’u okuduğu Ebû Hureyre’den rivayet edilen bir hadiste belirtilmiştir: “Dâvûd’a kıraat kolaylaştırılmıştır. O bineğinin hazırlanmasını emreder ve daha bineği hazırlanmadan Zebûr’u okurdu...”¹⁵

Diğer kutsal kitapların hacimleri hakkında bilgi sahibi olmamakla birlikte Dâvûd’un (as) kendisine verilen Zebûr’u sabah akşam okuduğu ve bazen de kısa bir sürede bitirdiği ifade edilmiştir. Dâvûd’un (as) güzel sesiyle Zebur okuduğu sabittir. Kur’an okuyan Müslümanlar da hem Hz. Dâvûd’u hem de “Kur’an’ı seslerinizle güzelleştiriniz.”¹⁶ hadisini temel ilke olarak okuyuşlarını güzelleştirmelidirler. Ayrıca Hz. Dâvûd’un yaptığı gibi bol bol kitaplarını okumalıdır.

1.2. Duası

Duada asıl olan insanın kendi içinden geldiği gibi Rabbinden niyazda bulunmasıdır (el-A’raf 7/55). Fakat ne istediğini veya ne isteyeceğini bilmek de bir maharettir. Meramı samimi, güzel ve etkileyici sözlerle anlatmak önemli olduğu için bu da bir beceri ister ve herkesin sahip olduğu bir haslet değildir. Güzel dua etme arzusu zaman zaman sahabe de de olmuştur. Rasûlullah, bir gün uzunca bir dua edince Ebu Umame dedi ki: “Ey Allah’ın Rasûlü! Uzunca bir dua yaptınız bundan bir şey ezberleyemedik.” Bunun üzerine Rasûlullah şöyle buyurdu: “Size tüm duaları toplayan bir dua öğreteyim mi? Şöyle dua edersiniz: “Allah’ım! Peygamber’in Muhammed (as), senden hayır namına ne istemişse biz de istiyoruz ve Peygamber’in Muhammed (as), neyin şerrinden sana sığınmışsa biz de sığınıyoruz. Yardımına müracaat edilen tek kapı sensin eninde sonunda sana ulaşacağız hiçbir güç ve kuvvet yoktur ancak tüm güçler senin elindedir.”¹⁷

Kur’an-ı Kerim’de peygamberlerden birçok dua örnekleri¹⁸ olmasına karşın açıkça Hz. Dâvûd’un duasından bahsedilmez. Sadece, Câlût’a karşı savaşan Tâlût’un ordusunda bir nefer olan Hz. Dâvûd ve diğerlerinin duasından bahsedilir: “Ey Rabbimiz! Üzerimize sabır yağdır. Bize

¹⁴ Babanzâde Ahmet Nâim- Kamil Miras, *Sahih-i Buhârî Muhtasarı Tecrid-i Sarih Tercemesi ve Şerhi*, 6. Baskı (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1981), 9: 157.

¹⁵ Buhârî, “Enbiyâ”, 37.

¹⁶ Ebû Dâvûd, “Vitr”, 20; Nesâî, “İftitâh”, 83; İbn Mâce, “İkâmeti’s-Salât”, 176.

¹⁷ Tirmizî, “Deavât”, 89.

¹⁸ Kur’an’da geçen bazı peygamberlere ait örnek dualar için bk. Yusuf 12/86; el-Enbiyâ 21/87; el-Kasas 28/24.

cesaret ver ki tutunalım. Kâfir kavme karşı bize yardım et!" (el-Bakara 2/250).

Hadislerde ise peygamberlerin duasından Kur'an'daki gibi sıklıkla bahsedilmez. Bunun istisnalarından biri Hz. Dâvûd'dur. Ebû'd-Derdâ'dan rivâyet edildiğine göre Hz. Peygamber, Hz. Dâvûd'un bir duasından şöyle bahsetmiştir: "Dâvûd Peygamber şöyle dua ederdi: "Allah'ım senden seni sevmeyi, seni seveni sevmeyi, senin sevgine ulaştıran ameli yapmayı isterim. Allah'ım senin sevgini bana kendimden, ailemden ve soğuk sudan daha sevimli eyle..."¹⁹

Hz. Peygamber, Dâvûd'un (as) duasından örnek vererek Müslümanların da böyle kapsayıcı dualar yapabileceğini belirtmiş olmaktadır.

1.3. Nafile Namazı

Kur'an-ı Kerim'de Hz. Dâvûd için hep Allah'a yöneldiği (Sâd 38/20) sabah akşam Allah'ı tesbih ettiği (es-Sebe 34/10)²⁰ hadislerde ise insanların en çok ibadet edeni olduğu²¹ bildirilmiştir. Dâvûd'un (as) bu örnek davranışını Hz. Peygamber ashabına da tavsiye etmiştir. Abdullah b. Amr'ın bildirdiğine göre Hz. Peygamber kendisine şöyle tavsiyede bulunmuştur: "Allah'a en sevimli olan oruç, Dâvûd Peygamber'in orucudur. Dâvûd bir gün oruç tutar, bir gün tutmazdı. Allah'a en sevimli gelen namaz da yine Dâvûd Peygamber'in namazıdır, O gecenin yarısını uyur, üçte birinde namaz kılar, altıda birinde tekrar uyurdu."²²

Bu rivâyete göre Dâvûd (as) geceyi altı zaman dilimine ayırırdı. Bu zaman dilimlerinin ilk üçünde yani gecenin yarısında uyur, dört ve beşinci zaman dilimlerinde ibadet eder son altıncı zaman diliminde de tekrar uyurdu. Dördüncü ve beşinci zaman dilimlerini ibadete tahsis etmesi bu zamanda nüzûlü ilâhinin ve icâbet saatinin²³ olmasındandır. ²⁴

¹⁹ Tirmizî, "Deavât", 73.

²⁰ Ayrıca bk. Sâd, 38/18.

²¹ Müslim, "Sıyâm", 182; Tirmizî, "Deavât", 72.

²² Buhârî, "Enbiyâ", 37, "Teheccüd", 7; Müslim, "Sıyâm", 188; Nesâî, "Leyl", 14, "Savn", 69; İbn Mâce, "Sıyâm", 31.

²³ Ebû Hüreyre'nin rivayet ettiği bir hadise göre Hz. Peygamber şöyle buyurdu: "Allah Tebâreke ve Teâlâ her gece, gecenin son üçte birinde dünya semasına iner ve şöyle seslenir: "Bana dua eden yok mu duasını kabul edeyim. Benden başışlanma dileyen yok mu onu başışlayayım." Buhârî, "Teheccüd", 14, "Deavât", 13, "Tevhîd", 35; Müslim, "Misâfirîn", 168-170; Ebû Dâvûd, Süleyman b. Eş'as es-Sicistani el-Ezdî, *es-Sünen*, (İstanbul: Çağrı Yayınları, 1401/1981), "Tatavvu", 21, "Sünnet", 19; Tirmizî, "Deavât", 78, 81, "Salât", 211; İbn Mâce, "İkâme", 182; Dârimî, "Salât", 168, "İsti'zân", 53; Mâlik b. Enes, *el-Muvatta* (İstanbul: Çağrı Yayınları, 1401/1981), "Kur'an", 30.

²⁴ Babanzâde, Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrid-i Sarih Tercemesi ve Şerhi, 4:54.

Altıncı zaman diliminde uyuması ise sabah namazı ve zikrine daha dinç kalkması içindir.²⁵

1.4. Nafile Orucu

Yaşadığı sürece gündüzleri oruç tutacağını, geceleri namaz kılacağını ifade eden Abdullah b. Amr'a Hz. Peygamber her ay üç gün oruç tutmasını söylemiş, bunu az görmesi üzerine bir gün oruç tutup iki gün tutmamasını tavsiye etmiş, bunu da kabul etmeyince "Bir gün tut, bir gün tutma! Bu Dâvûd'un orucudur ve oruçların en faziletlisidir; ondan daha faziletli oruç yoktur" buyurmuştur.²⁶

Nafile oruç tutmak İslam'ın tavsiye ettiği bir ibadet olmakla birlikte aşırıya kaçıldığında kişinin bazı sosyal ilişkilerinin zayıflayacağı ve vücudunun zayıf düşeceği muhakkaktır. Devamlı oruç tutmak ve namaz kılmak isteyen sahabiye Hz. Peygamber, "Muhakkak ki sen bunu yaptığın zaman gözler içeri çöker, beden de yorulup zayıflar çünkü gözünün, bedeninin ve ailenin senin üzerinde hakkı vardır"²⁷ buyurdu. Hadiste devamlı oruç tutmanın yasaklanmasının sebebi İbn Hacer el-Askalânî'nin (ö. 852/1448) de belirttiği gibi yapması gerekenleri yapmama yani vücudun dirençten düşme korkusudur.²⁸ Hz. Dâvûd'un, bir gün oruç tutup bir gün iftar etmesi vücudunun zayıflamasına engel olmaktadır. Hz. Peygamber, çokça oruç tutarak vücudu zayıf düşen Bâhilili bir kişinin halini onaylamadığı²⁹ gibi göbekli/şişman kişinin durumunu da onaylamamıştır.³⁰ Savaşmak farz olduğundan düşmana karşı her zaman kuvvetli ve hazır olmak gerekmektedir (el-Enfâl 8/60). Oruç ise insanı güçsüzleştirir. Bu sebeple Hz. Peygamber, Mekke'nin fethi yılındaki bir seferde ashabından oruçlarını bozmalarını istemiş ve gerekçe olarak da "Düşmanlarınıza karşı kuvvetli olunuz."³¹ buyurmuştur. Enes b. Mâlik'in bildirdiğine göre Ebû Talhâ da savaşa her zaman hazırlıklı olmak için Hz. Peygamber'in sağlığında nerdeyse hiç oruç tutmamış fa-

²⁵ İbn Sâlih el-Bessâm, Abdullah b. Abdurrahman, *Teysîru'l-Allâm şerhu Umdetü'l-Ahkâm*, 10. Baskı (Beyrut: Müessesetü'r-Reyân, 1433/2012), 1: 433.

²⁶ Buhârî, "Enbiyâ", 37; Müslim, "Siyâm", 181-183, 186-187; Ebû Dâvûd, "Savm", 54; Nesâî, "Savm", 77.

²⁷ Buhârî, "Teheccüd", 20, "Savm", 59, "Enbiyâ", 37; Müslim, "Siyâm", 187-188; Nesâî, "Savm", 78.

²⁸ Ebû'l-Fazl Şihâbüddîn Ahmed b. Alî b. Muhammed Hacer el-Askalânî, *Fethu'l-Bârî şerhu Sahîhi'l-Buhârî*, (Beyrut: Dâru'l-Ma'rife, 1379), 4: 221.

²⁹ Ebû Dâvûd, "Savm", 55; İbn Mâce, "Siyâm", 43.

³⁰ Hz. Peygamber göbekli bir adam görünce parmağıyla adamın göbeğine işaret ederek "Bu büyüklük göbekte değil de pazılarda olsaydı daha iyi olurdu." buyurdu. Ahmed b. Hanbel, 3:471, 4:339; Ebû Bekr Abdullah b. Muhammed b. İbrahim b. Osman b. Ebî Şeybe, *Müsnedü İbn Ebî Şeybe*, Thk. Âdil b. Yusuf el-Azâzî- Ahmed b. Ferid el-Mezîdî (Riyad: Dâru'l-Vatan, 1997), 2:269.

³¹ Ebû Dâvûd, "Savm", 28.

kat O'nun vefatından sonra Ramazan ve Kurban bayramları hariç tamamen yılı oruçlu geçirmiştir.³²

Hiz. Peygamber'in, yolculuk sırasında³³ ve Şaban ayının yarısından sonra³⁴ oruç tutmayı tavsiye etmemesi de vücudu dinç tutmakla ilgilidir.

Hiz. Dâvûd, oruç konusunda bir denge kurarak; hem vücudunu dinç tutmuş hem de savaşa hazır olmuş olmaktadır. Nesâî (ö. 303/915) rivayetinde Dâvûd (as) için Hiz. Peygamber'in "Söz verdiğinde de sözünden dönmezdi."³⁵ ifadesinin siyak ve sibakından "Bir ibadeti devamlı yapacağına dair söz verirse verdiği sözden dönmezdi." şeklinde anlaşılabilir. Bu dengeyi kurup yani bir gün oruç tutup bir gün iftar etmesi vücudunu dinç tuttuğundan savaş meydanından da kaçmazdı.³⁶Hiz. Peygamber, Abdullah b. Amr'a devamlı oruç tutmamasını isteyip o da daha fazla oruç tutma konusunda ısrar edince şu tavsiyede bulunmuştur: "Öyle ise sana Dâvûd orucunu tavsiye ederim. O bir gün oruç tutar, bir gün tutmazdı. Ama düşmanla karşılaştığı zaman da kaçmazdı."³⁷ Hiz. Peygamber, Hiz. Dâvûd'un oruç ibadetiyle birlikte bir başka özelliğinin de savaştan kaçmadığını, bu konuda sebat ederek kafirlerle en güzel şekilde mücadele ettiğini bildirmektedir. Abdullah b. Amr savaştan kaçmamanın zor olduğunu bildirerek kendisinin de böyle bir özelliği olması temennisinde bulunmuştur.³⁸ Hiz. Peygamber, Dâvûd'un (as) bu özelliğine bir gün oruç, bir gün de iftar ederek yani gücünü kaybetmeyerek elde ettiğini belirtmiş olmaktadır. İbn Teymiyye'nin (ö. 728/1328) de belirttiği gibi ibadetlerde ifrata gitmek Allah'ın yasakladığı bir zulümdür. İbadetlerde orta yolun takip edilmesi gerektiğindedir ki, iftarda acele etmek³⁹ sahurunu geciktirmek⁴⁰ emredildiği gibi visal orucu tutmak da yasaklandı.⁴¹

³² Ebû Osman Saîd b. Mansûr, *es-Sünen*, thk. Habiburrahman el-A'zamî, (Hindistan: ed-Dâru's-Selefiyye, 1403/1982), 2: 198.

³³ Buhârî, "Savm", 36; Müslim, "Siyâm", 92; Ebû Dâvûd, "Savm", 43; Tirmizî, "Savm", 18; Nesâî, "Siyâm", 46-49; İbn Mâce, "Siyâm", 11; Muvatta', "Savm", 15.

³⁴ Ebû Dâvûd, "Savm", 13; Tirmizî, "Savm", 37.

³⁵ Nesâî, "Siyâm", 77.

³⁶ Mûsâ Şâhîn Lâşin, *Fethu'l-Mün'im şerhu Sahihi Müslim* (B.y.: Dâru's-Şürûk, 1423/2002), 5: 26.

³⁷ Buhârî, "Savm", 57,59, "Enbiyâ", 37; Müslim, "Siyâm", 186,187; Tirmizî, "Savm", 57; Nesâî, "Siyâm", 76,78.

³⁸ Buhârî, "Savm", 59; Müslim, "Siyâm", 186.

³⁹ Buhârî, "Savm", 45; Müslim, "Siyâm", 48; Tirmizî, "Savm", 13; İbn Mâce, "Siyâm", 24; Dârimî, "Savm", 11; Muvatta', "Siyâm", 6, 7.

⁴⁰ Buhârî, "Mevâkîf", 27, "Savm", 18. Ayrıca bk. Buhârî, "Savm", 19; Müslim, "Siyâm", 47; Tirmizî, "Savm", 14; Nesâî, "Siyâm", 21, 22; İbn Mâce, "Siyâm", 23; Dârimî, "Savm", 8.

⁴¹ Buhârî, "Savm", 49, "Temennâ", 8; Müslim, "Siyâm", 59; Ebû Dâvûd, "Savm", 24; Dârimî, "Savm", 14; Muvatta', "Siyâm", 37.

Dolayısıyla bütün ibadetlerde orta yolu tutmak en hayırlısıdır ve sünnete uygun olan da budur.⁴²

Allah Teâlâ, ibadetlerde orta yolu tutarak gücünü koruyan ve bu sebeple savaş meydanından kaçmayarak sabreden Hz. Dâvûd'u, Hz. Peygamber'e ve Müslümanlara örnek göstererek, müşriklerin sözlerine karşı sabretmesini ve bu konuda onu hatırlamasını istemektedir (Sâd 38/17).

1.5. İstiğfarı

Hz. Dâvûd aynı zamanda hata ettiğinde hatasını anlayıp secdeye kapanan ve istiğfar eden bir peygamberdir. Dâvûd'un (as) istiğfarına sebep olan olay Kur'an'da şöyle anlatılmaktadır: "(Ey Rasûlüm!), Sana davacıların haberi ulaştı mı? Onlar mâbedin duvarına tırmanıp Dâvûd'un yanına girmişlerdi de o da onlardan korkmuştu. "Korkma! Biz birbirine hasım iki davacıyız, aramızda adaletle hükmet, haksızlık etme; bize doğru yolu göster" dediler. (Onlardan biri şöyle dedi:) Bu, kardeşimdir. Onun doksan dokuz koyunu var. Benim ise bir tek koyunum var. Böyle iken "Onu da bana ver" dedi ve tartışmada beni yendi. Dâvûd "Andolsun ki, senin koyununu kendi koyunlarına katmak istemekle sana haksızlıkta bulunmuştur. Doğrusu ortakçılık yapanların çoğu, birbirlerinin haklarına tecâvüz ederler. Yalnız iman edip de iyi işler yapanlar müstesna. Bunlar da ne kadar az!" dedi. Dâvûd, kendisini denediğimizi sandı ve Rabbinden mağfiret dileyerek eğilip secdeye kapandı, tövbe edip Allah'a yöneldi. Sonra bu tutumundan dolayı onu bağışladık. Kuşkusuz yanımızda onun yüksek bir makamı ve güzel bir geleceği vardır." (Sâd 38/21-25)

Dâvûd (as), aralarındaki anlaşmazlığı çözmek üzere kendisine gelen iki kişiden birisini dinleyip daha ikincisini dinlemeden acele karar vermesi⁴³ neticesinde hatasını anlayıp Rabbine tövbe etmiştir (Sâd 38/21-24). Çünkü peygamberler Hz. Âdem (el-A'raf 7/23) ve Hz. Yûnus'da⁴⁴

⁴² Ebû'l-Abbâs Takıyyüddîn Ahmed b. Abdilhalîm b. Mecdiddîn b. Teymiyye el-Harrânî, *Mecmû'u'l-Fetâvâ*, thk. Abdurrahman b. Muhammed b. Kâsım, (Medine: y.y., 1416/1995), 25: 249-250.

⁴³ Muhammed Mahmud Hicâzî, *et-Tefsîru'l-Vâzih*, 10. Baskı (Beyrut: Dâru'l-Cilî'l-Cedîd, 1413), 3: 237; Ömer b. Süleyman b. Abdullah el-Eşkâr, *er-Rusûl ve'r-Risâlat*, 4. Baskı (Kuveyt: Mek-tebetü'l-Fellâh, 1410/1989), 108.

⁴⁴ Sâd b. Ebî Vakkâs'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah "Yûnus'un (as) balığın karnında yaptığı "Senden başka gerçek ilah yoktur. Sınırsız kudret ve yüceliğinle sen, her şeyin üstündesin, doğrusu ben yapılması gerekeni yapmayarak kendime haksızlık edenlerdenim" bu duayı kim her hangi bir isteğinin yerine gelmesi için yaparsa Allah onun duasını mutlaka kabul eder." buyurdu. Tirmizî, "Deavât", 81.

(el-Enbiyâ 21/87) olduğu gibi hatada ısrar etmezler ve tövbelerini geciktirmezler.⁴⁵

Âyetteki **وَخَرَّ رَاكِعًا** ifadesi ya secde ya da önce rükûya vardı ondan sonra secdeye vardı, demektir. Çünkü Hz. Peygamber bu âyeti okuduğunda minberden inerek ashabıyla birlikte secde etmiştir. İkinci bir defa okuduğunda sahabenin secde için hazırlandığını görünce “Bu (secde) bir peygamberin tövbesidir. Fakat ben, sizin secde etmeye hazırlandığınızı gördüm ve secde edelim.” buyurmuş tekrar secde etmişlerdir.⁴⁶ Abdullah b. Abbâs ise bu secdeyi zorunlu secdelerden görmemiştir.⁴⁷ Buradaki secde Hz. Dâvûd için tövbe, Hz. Peygamber ve sahabe için şükür secdesidir.⁴⁸

Sonuçta iyi kulluğun mükâfatı olarak Allah Teâlâ, Dâvûd'u (as) bağışlamış, katında onun değerini artırmış ve cennette ona yüce bir makam vermiştir (Sâd 38/25).

2. DİĞER ÖZELLİKLERİ

Bu başlık altında Dâvûd'un (as) ibadet hayatı dışında Hz. Peygamber'e ve Müslümanlara örnek olabilecek bazı özelliklerinden bahsedilecektir.

2.1. Kuvvet Sahibi Olması

Allah Teâlâ, Hz. Dâvûd'un bir özelliğinin de kuvvet sahibi olmasını saymaktadır. “O kuvvet sahibini hatırla!” (Sâd 38/17). Kuvvet sahibi olmasından iki şey anlaşılabilir: Birincisi bedeni kuvvetidir. Hayatı boyunca bir gün oruç bir gün iftar etmesi bedenlen kuvvetli olduğunun bir göstergesidir. Bu aynı zamanda onun dengeli bir hayata sahip olmasını da sağlamıştır. O, bedeninin kuvvetini koruduğu için düşmanla karşılaştığında kaçmazdı. “Öyle ise Dâvûd orucunu tut, bir gün oruç tutar, bir gün tutmazdı. Ama düşmanla karşılaştığı zaman da kaçmazdı.”⁴⁹

İkincisi cesareti ve atılganlığıdır. Hz. Dâvûd'un bir özelliği de düşman karşısındaki cesaretidir. Cesâretinin en büyük göstergesi düşmanla karşılaştığı zaman kaçmamasıdır.⁵⁰ İçinde Hz. Dâvûd'un da olduğu Tâlût'un ordusu “Câlût ve askerleriyle savaşa tutuştuklarında: Rabbimiz! Üzerimize sabır yağdır. Bize cesaret ver ki tutunalım. Kâfir kavme karşı

⁴⁵ Eşkar, er-Rusûl ve'r-Risâlat, 111.

⁴⁶ Dârimî, “Salât”, 161.

⁴⁷ Dârimî, “Salât”, 161.

⁴⁸ Nesâî, “İftitah”, 48.

⁴⁹ Buhârî, “Savm”, 57, 59, “Enbiyâ”, 37; Müslim, “Sıyâm”, 186, 187; Tirmizî, “Savm”, 57; Nesâî, “Sıyâm”, 76, 78.

⁵⁰ Buhârî, “Savm”, 57, 59, “Enbiyâ”, 37; Müslim, “Sıyâm”, 186, 187; Tirmizî, “Savm”, 57; Nesâî, “Sıyâm”, 76, 78.

bize yardım et, dediler. Sonunda Allah'ın izniyle onları yendiler. Dâvûd da Câlût'u öldürdü. Allah ona (Dâvûd'a) hükümdarlık ve hikmet verdi, dilediği ilimlerden ona öğretti. Eğer Allah'ın insanlardan bir kısmının kötülüğünü diğerleriyle savması olmasaydı elbette yeryüzü fesada uğrardı. Lâkin Allah bütün insanlığa karşı lütuf ve kerem sahibidir." (el-Bakara 2/250-251)

Mümin de hayatında bir denge kurarak kuvvetli ve cesaretli olmalıdır. Çünkü "Kuvvetli Mümin, Allah katında daha sevimli ve daha hayırlıdır."⁵¹ Mümin güçlü ve cesaretli olursa bu durum düşmana karşı caydırıcılık yapar ve onların cesaretini kırar (el-Enfal 8/60).

2.2. Adâletle Hükmetmesi

Hz. Dâvûd'un insanlar arasında adaletle hükmetme yeteneği ona verilen bir başka özelliktir. "Onun hükümdarlığını kuvvetlendirmiş; ona hikmet ve güzel konuşma (veya insanlar arasında adâletle hükmetme özelliği) vermiştik." (Sâd 38/20). *وَفَصَّلَ الْحُطَّابِ* ifadesinden bazı âlimler güzel konuşma; fakat genellikle insanlar arasında hüküm vermede adâletli olmayı⁵² anlamışlardır. Tabiinin önde gelen müfessirlerinden Mücâhid (ö. 103/721) ise ince anlayış⁵³ olarak yorumlamıştır. Yine Mücâhid, Allah Teâlâ'nın Dâvûd (as) için kullandığı *ذَا الْأَيْدِ* (Sâd 38/17) ifadesini hakkı görmede ve Allah'a itaatte kuvvet sahibi olarak anlamıştır.⁵⁴

Dâvûd'a (as) adâletle hükmetme özelliği verilmesine rağmen fetvasında isabet etmediğini Allah Teâlâ haber vermektedir. Dâvûd (as), aralarındaki anlaşmazlığı çözmek üzere kendisine gelen (Sâd 38/21-24) iki kişiden birisini dinleyip daha ikincisini dinlemeden acele karar vermesi⁵⁵ neticesinde isabetli karar verememiş ve tövbe etmiştir (Sâd 38/24).

Hâkimin isabetli karar verebilmesi için her iki tarafı dinlemesi adâletin temel kurallardan biridir. Hz. Peygamber, genç ve tecrübesiz sahâbi Hz. Ali'yi Yemen'e hâkim olarak göndermeye karar verdiğinde, gittiği yerde kendisine gelen davalılardan her iki tarafı da dinlemeden karar

⁵¹ Müslim, "Kader", 34; İbn Mâce, "Mukaddime", 10, "Zühd", 14.

⁵² Ebû'l-Hasen Mukâtil b. Süleyman, *Tefsîru Mukâtil b. Süleyman*, thk. Abdullah Mahmud Şehâte (Beyrut: Dâru İhyâi Tûrasi'l-Arabî, 1423), 3: 629; Ebû Ca'fer Muhamed b. Cerir b. Yezid b. Kesir et-Taberî, *Câmiu'l-Beyân fî Te'vîli'l-Kur'an*, thk. Ahmed Muhammed Şâkir (B.y.: Müessesetü'r-Risâle, 1420/2000), 21: 172.

⁵³ Buhârî, "Enbiyâ", 39.

⁵⁴ Ebû'l-Haccâc Mücâhid b. Cebr el-Mekkî el-Mahzûmî, *Tefsîru Mücâhid*, thk. Muhammed Abdüsselam Ebû'n-Nil (Mısır: Dâru'l-Fikri'l-İslâmî el-Hadise, 1410/1989), 573.

⁵⁵ Hicâzî, *et-Tefsîru'l-Vâzih*, 3: 237.

vermemesini tavsiye etmektedir.⁵⁶ Hz. Dâvûd burada kendisine gelen davalılardan her ikisini de dinlemeden acele karar vermiştir.⁵⁷ Fakat hatasını anlamış ve Allah da ona yüksek bir makamı nasip etmiştir (Sâd 38/25).

Dâvûd'un ve Süleyman peygamberlerin kararları hakkında bir başka âyette Allah Teâlâ şöyle bahsetmektedir: "Davud ve Süleyman'ı da (an). Bir zaman, bir ekin konusunda hüküm veriyorlardı: Bir gurup insanın koyun sürüsü, geceleyn başıboş bir vaziyette bu ekinin içine dağılıp zarar vermişti. Biz onların hükmünü görüp bilmekteydik." (el-Enbiyâ 21/78). Tefsirlerde anlatıldığına göre, söz konusu âyette anlatılan ekin ile koyun sürüsü sahipleri arasındaki davada hâkimlik yapan Dâvûd ile Süleyman peygamberler, farklı hükümler vermişlerdi. Hz. Dâvûd, tahrip edilen ekinin kıymetinin, koyunların kıymetine denk olduğunu göz önüne alarak, koyunların ekin sahibine tazminat olarak verilmesine hükmetmişti. Oğlu Süleyman ise, şu hükme varmıştı: Ekin tarlası koyun sahiplerine verilmeli, onlar, ziyandan önceki haline gelinceye kadar tarlanın bakımını üstlenmelidirler. Koyunlar da tarla sahibine verilmeli, tarlası eski bakımlı haline gelinceye kadar bu koyunların sütünden, yününden ve kuzularından yararlandırılmalıdır. Hz. Dâvûd, oğlunun bu içtiha-dını beğenerek kendi görüşünden vazgeçmiştir.⁵⁸

Dâvûd'un (as) bir başka olayda da fetva/hüküm verirken isabet et-tiremediğini Ebû Hüreyre, Hz. Peygamber'den şöyle aktarmaktadır: "İki kadın ve beraberlerinde onların iki erkek çocukları vardı. (Bunlar yolda giderlerken) kurt geldi, bunlardan birisinin çocuğunu kapıp gitti. Bunun üzerine (yaşça büyük) kadın, arkadaşı küçük kadına "Kurt senin çocuğunu götürdü" dedi. Diğer kadın da "Hayır, senin çocuğunu götürdü" dedi. Nihayet bu iki kadın muhakemelerini Dâvûd'a arzettiler. O da büyük kadın lehine hükmetti (Kurdun kapıldığı çocuk, küçük kadının olmuş oldu). Bunlar mahkemeden çıkıp Dâvûd'un oğlu Süleyman 'a gittiler. Ve babasının hükmünü yeniden ona bildirdiler. O da "Bana bir bıçak getirin de çocuğu iki kadın arasında paylaştırayım" dedi. Bunun üzerine küçük kadın "Aman öyle yapma! Allah sana merhamet etsin! Çocuk bu kadınındır." dedi. Süleyman bu söz üzerine çocuğun küçük kadının olduğuna hükmetti."⁵⁹

Kendisine adâletle hükmetme yeteneği verilmesine rağmen Hz. Dâvûd, iki kadının durumunu eşit gördü ve içtihat ederek yaşlı olan ka-

⁵⁶ Ebû Dâvûd, "Akdiye", 6; Tirmizî, "Ahkâm", 5; İbn Mâce, "Ahkâm", 1.

⁵⁷ Hıcâzî, *et-Tefsîru'l-Vâzih*, 3: 237.

⁵⁸ Elmalılı Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili* (İstanbul: Azîm Dağıtım, 1992), 5: 459.

⁵⁹ Buhârî, "Enbiyâ", 40, "Ferâiz", 30; Müslim, "Hudûd", 20; Nesâî, "Âdâbu'k-Kudâd", 14-16.

dını tercih etti. Fakat Hz. Süleyman'ın içtihadı daha güzeldir. Dâvûd veya Süleyman peygamberler nasla hüküm vermiş olsalardı birbirlerinin sözünün üzerine söz söylemezlerdi. Ayrıca burada zekânın ve ince anlayışın vehbî olduğu ve yaşla bağlantısının olmadığı anlaşılmaktadır.⁶⁰ Bu durum sadece kendilerine ilim ve hikmet verilen iki peygamberin farklı fetvalarıdır. Müslim'in *el-Câmiu's-Sahîh* adlı eserine bab başlıklarını koyan Ebû Zekeriyâ Yahyâ b. Şeref en-Nevevî (ö. 676/1277) de bu hadisin geçtiği bab'a "Müçtehitlerin İhtilâfı Babı" diyerek aynı konuda müçtehitlerin farklı fetvalar verebileceğini belirtmiş olmaktadır. Çünkü müçtehit isabet de eder hata da eder.⁶¹ Şayet fetva vereceği konuda vahiy almamışsa peygamber de olsa böyledir ve isabet edememe ihtimali vardır.⁶²

Hz. Dâvûd'un bu kararından sonra Allah Teâlâ uyararak insanlar arasında hükmettiği zaman adâletle hükmetmesini istemektedir. "Ey Davud! Biz seni yeryüzünde halife yaptık. Öyleyse insanlar arasında adâletle hükmet!" (Sâd 38/26). Bu sebeple de davalara genelde kendisi bakmıştır (el-Enbiyâ 21/78-79).⁶³

2.3. El Emeği İle Geçinmesi

Allah Teâlâ, Hz. Dâvûd'a hem güçlü bir hükümdarlık (Sâd 38/20) hem de peygamberlik vermiştir. "...Davud da Câlût'u öldürdü. Allah ona (Dâvûd'a) hükümdarlık ve hikmet verdi, dilediği ilimlerden ona öğretti..." (el-Bakara 2/251). Hz. Dâvûd'a, peygamberlikle birlikte bir krallık verilmiş, devletinde adâleti tesis için davaları başkasına bırakmamış, genellikle kendisi bakmış (el-Enbiyâ 21/78, 79)⁶⁴ devletin imkânlarıyla geçinmek istememiş ve bir meslek sahibi olarak ailesinin geçimini sağlamıştır.⁶⁵ Allah Teâlâ da kendisine demiri kullanışlı hale getirerek zırh

⁶⁰ Ebû'l-Ferec Abdurrahman b. Ali b. Muhammed el-Cevzî, *Keşfü'l-Müşkil min Hadisi's-Sahihayn*, thk. Ali Hüseyin el-Bevvâb (B.y.: Daru'l-Vatani'l-A'rabî, ts.), 3: 510.

⁶¹ Buhârî, "İ'tisâm", 21; Müslim, "Hudûd", 15.

⁶² Buhârî, "Şehadât", 27, "Ahkâm", 20, "Hiyel", 10; Müslim, "Akdiye", 7; Tirmizî, "Ahkâm", 11; Nesâî, "Kudât", 13,33; Ebû Dâvûd, "Akdiye", 7; İbn Mâce, "Ahkâm", 5.

⁶³ Ayrıca bk. Sâd 38/21-25.

⁶⁴ Ayrıca bk. Sâd 38/21-25.

⁶⁵ Hz. Dâvûd'un hükümdar olduktan sonra tebdil-i kıyafet ederek halkın arasına karıştığı, hükümdarın ve devletin icraatı hakkında onların düşüncelerini öğrendiği nakledilir. Bir defasında insan suretine girmiş bir melek, Dâvûd'un hem kendisi hem de ümmeti için hayırlı bir insan olduğunu ancak kendisinin ve ev halkının geçimini devlet hazinesinden karşıladığını söyleyince Dâvûd Allah'a yalvararak geçimini temin edecek bir kazanç yolu ihsan etmesini dilemiş, bunun üzerine kendisine zırh yapma sanatı öğretilmiştir. Yaptığı zırhları satar bir kısmını ailesi ve kendi geçimi için ayırır kalanı ise İsrailoğullarının fakirlerine dağıttırdı. İbn Melek Muhammed b. İzzüddin Abdillatif b. Abdilaziz b. Emînüddin b. Firiştâ, *Şerhu Mesâbihu's-Sünneti li'l-İmam el-Beğavî*, thk. Nuruddin Tâlib (B.y.: İdaratü's-Sekâfeti'l-İslâmiyye, 1433/2012), 3: 379-380. Ayrıca bkz. Babanzâde, *Sahîh-i Buhârî Muhtasari Tecrid-i Sarih Tercemesi ve Şerhi*, 9: 157.

yapımını öğretmiştir. "... Ona (Dâvûd'a) demiri kullanışlı hale getirdik. Geniş zırhlar imal et, dokumasını ölçülü yap diye de vahyettik." (es-Sebe 34/10-11).⁶⁶ O, kendisine verilen bu imkân ile demire ateşsiz ve döğmesiz âleti veya kuvvetiyle mum gibi istediği biçimi verirdi.⁶⁷

Hız. Peygamber de Hız. Dâvûd'un bu hasletini takdir etmiş ve ashabına bizzat O'nun ismini de vererek örnek almalarını tavsiye etmiştir. "Kışının yediğinin en güzeli kendi kazandıdır. Allah'ın nebisi Dâvûd da kendi eliyle kazandığını verdi."⁶⁸Burada Hız. Peygamber, ashabına imkânlara sahip olan yetkililerin yani toplumun önderlerinin mümkün olduğunca kendi kazançlarıyla geçinmelerinin güzelliğine dikkat çekmiş ve ideali vurgulamıştır. Yine bu anlamda peygamberlerin el emekleriyle geçindikleriyle alakalı Hız. Zekeriyya'nın da marangoz⁶⁹ olduğu belirtilmiştir. Hız. Peygamber'in ashabına ideal olarak el emeği ile geçinmelerini tavsiye etmiştir ki, aslında bütün peygamberlerin yaptığı da budur. Başta Hız. Peygamber de olmak üzere bütün peygamberler çobanlık yapmışlardır.⁷⁰ Hız. Dâvûd da yine küçükken çobanlık yapan peygamberlerdendir.⁷¹

2.4. İyiliği Emredip Kötülüğü Engellemeyi Tavsiye Etmesi

Kur'an'da Müminlere iyiliği emretme kötülüğe engel olma ısrarla tavsiye edilmiş ve bu ilke Muhammed (as) ümmetinin özelliklerinden biri olarak sayılmıştır (Âl-i İmrân 3/110). Dolayısıyla bu ilke Müminlerin hayatında temel ilkelerden biri olmuştur. Müminler ulaşabildiği insanlara iyiliği emretmek ve onların kötülüklerine engel olmak zorundadırlar. Müminler bir kötülükle karşılaştıklarında bu kötülüğü öncelikle elleriyle, buna gücü yetmez ise dilleriyle buna da güçleri yetmez ise kalpleriyle değiştirmeleri gerekir.⁷² Kur'an'da İsrâiloğulları, bu ilke de olmak üzere hakkıyla yerine getirmediği için Dâvûd ve İsa peygamber diliyle lanetlenmişlerdir (el-Mâide 5/78-79). Diğer peygamberler gibi Dâvûd da (as) gönderildiği İsrâiloğullarına iyiliği emretmiş; kötülüğü yasaklamaya çalışmış ve buna uymayan kavmini lanetlemiştir.

⁶⁶ Ayrıca bk. el-Enbiyâ, 21/80.

⁶⁷ Nâsiruddîn Ebû Saîd Abdullah b. Ömer b. Muhammed eş-Şirâzî el-Beyzâvî, *Envâru't-tenzil ve Esrâru't-te'vil*, Thk. Muhammed Abdurrahman el-Maraşlı (Beyrut: Dâru İhyâi't-Türası'l-Arabî, 1418), 4: 243.

⁶⁸ Buhârî, "Buyu", 15, "Enbiyâ", 37.

⁶⁹ Müslim, "Fedâil", 169; İbn Mâce, "Ticârât", 5.

⁷⁰ Buhârî, "İcârât", 2; İbn Mâce, "Ticârât", 5.

⁷¹ Semuel I/16-17.

⁷² Müslim, "İmân", 78; Ebû Dâvûd, Salât, 232, Melâhım, 17, Nesâî, İmân, 17; İbn Mâce, İkâmeti's-Salât, 155, Fiten, 20; Ahmed b. Hanbel, 1: 2, 5, 3: 20, 49, 53.

SONUÇ

Allah Teâlâ Hz. Peygamber'e, bazı peygamberleri yaptıklarından dolayı örnek almasını tavsiye ederken bazısı hakkında "falan gibi" olma buyurmuştur. Aynı şekilde benzer tavsiyeler Müslümanlar için de vardır. Dâvûd (as) Kur'an'da ve hadislerde birçok özelliğinden bahsedilen ve örnek alınması tavsiye edilen bir peygamberdir.

Peygamberlerin ortak ve en önemli görevlerinden birisi Allah'tan aldığı emirleri insanlara ulaştırmak ve anlatmaktır. Hz. Dâvûd bu önemli görevini aksatmadan kulluk vazifelerini hakkıyla yapmış ve bize de bu anlamda güzel örnekler oluşturmuştur. Hz. Peygamber de ashabına Hz. Dâvûd'u örnek almalarını tavsiye etmiştir.

Hz. Dâvûd'a peygamberlik ve hükümdarlık verilmesine rağmen ibadet hayatında bir denge kurmuştur. O'nun Allah'ı zikretmesi, duası, istiğfarı, nafile namazı ve orucu ve Hz. Peygamber tarafından bizzat zikredilerek Müslümanların örnek alması tavsiye edilmiştir. Hz. Dâvûd'un örnek olabilecek diğer özellikleri ise kuvvetli ve cesaretli olması, özellikle oruç ibadetinde denge kurarak savaştan kaçmaması ve adaletle hükmetmesi ve iyiliği emretmesi, kötülüğü yasaklamasıdır.

Dâvûd'a (as), Allah Teâlâ tarafından adâletle hükmetme özelliği verilmesinden dolayı davalara genelde kendisi bakmıştır. Kur'an ve hadislerde ise O'nun karar verirken bazısında isabet edemediğine dâir örnekler verilmiştir. Bu durum peygamberler de vahiy almadığı konularda isabet edemeyeceğinin kanıtıdır. Hz. Dâvûd, isabet edemediği kararlardan dolayı daha isabetli karar verilmişse kararından dönerek hemen tövbe etmiş daha doğrusuna uymuştur. Dâvûd'un (as) bir başka özellikli devlet imkânları kendisinde olmasına rağmen daha ideal olanı tercih ederek el emeği ile geçinmiştir.

KAYNAKÇA

- Ahmed b. Hanbel, Ebû Abdillâh Ahmed b. Muhammed b. Hanbel b. Hilal b. Esed eş-Şeybânî. *el-Müsned*. 6 Cilt. 2. Baskı. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1982/1402.
- Babanzâde, Ahmet Nâim – Miras, Kamil. *Sahîh-i Buhârî Muhtasarı Tecrid-i Sarîh Tercemesi ve Şerhi*. 12 Cilt. 6. Baskı. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1981.
- Beyzâvî, Nâsiruddîn Ebû Saîd Abdullah b. Ömer b. Muhammed eş-Şîrâzî. *Envâru't-tenzîl ve Esrâru't-te'vîl*. Thk. Muhammed Abdurrahman el-Maraşlı. 5 Cilt. Beyrut: Dâru İhyâi't-Türasî'l-Arabî. 1418.
- Beyhakî, EbûBekr Ahmed b. el-Huseyin b. Ali b. Mûsâ el-Hüsrevcirdî el-Horasânî. *es-Sünenü'l-Kübra*. Thk. Muhammed Abdülkadir Atâ. 10 Cilt. 3. Baskı. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1424/2003.

- Buhârî, Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmail. *el-Câmiu's-sahîh*. 8 Cilt. 2. Baskı. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1401/1981.
- Dârimî, Ebû Muhammed Abdullâh b. Abdurrahman b. Fazl b. Behram. *es-Sünen*. 2 Cilt. 2. Baskı. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.
- Ebû Dâvûd, Süleyman b. Eş'as es-Sicistanî el-Ezdî. *es-Sünen*. 5 Cilt. 2. Baskı. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1401/1981.
- Ebû Ya'lâ, Ahmed b. Ali el-Müsennâ b. Yahay b. Isâ b. Hilal et-Temîmî. *Müsnedü Ebî Ya'lâ*. Thk. Hüseyin Selim Esed. 8 Cilt. Dimaşk: Dâru'l-Me'mûn li't-Türâs, 1404/1984.
- Eşkâr, Ömer b. Süleyman b. Abdullâh. *er-Rusûl ve'r-Risâlat*. 4. Baskı. Kuveyt: Mektebetü'l-Fellâh, 1410/1989.
- Hicâzî, Muhammed Mahmud. *et-Tefsîru'l-Vâzih*. 3 Cilt. 10. Baskı. Beyrut: Dâru'l-Cilî'l-Cedîd, 1413.
- İbn Ebî Şeybe, Ebû Bekir Abdullâh b. Muhammed b. İbrahim b. Osman. *Müsnedü İbn Ebî Şeybe*. Thk. Âdil b. Yusuf el-Azâzî - Ahmed b. Ferid el-Mezîdî. 2 Cilt. Riyad: Dâru'l-Vatan, 1997.
- İbn Ebî Şeybe, Ebû Bekir Abdullâh b. Muhammed b. İbrahim b. Osman. *el-Kitâbu'l-Musannef fi'l-Ehâdis ve'l-Âsâr*. Thk. Kemal Yusuf el-Hût. 7 Cilt. Riyad: Mektebetü'r-Rüşd, 1409.
- İbn Hacer el-Askalânî, Ebû'l-Fadl Şihâbüddin Ahmed b. Ali b. Muhammed. *Fethu'l-Bârî şerhu Sahîhi'l-Buhârî*. Beyrut: Dâru'l-Ma'rife, 1379.
- İbn Mâce, Ebû Abdullâh b. Yezid el-Kazvinî. *es-Sünen*. 2 Cilt. 2. Baskı. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1401/1981.
- İbn Melek, Muhammed b. İzzüddin Abdillatif b. Abdilaziz b. Emînüddin b. Firîştâ. *Şerhu Mesâbihu's-Sünneti li'l-İmam el-Beğavî*. Thk. Nuruddin Tâlib. 6 Cilt. B.y.: İdaratü's-Sekâfeti'l-İslâmiyye, 1433/2012.
- İbn Teymiyye, Takıyyuddin Ebü'l-Abbâs Ahmed b. Abdülhalim. *Mecmûu'l-Fetâvâ*. Thk. Abdurrahman b. Muhammed b. Kâsım. 35 Cilt. Medine: y.y., 1416/1995.
- İbn Sâlih el-Bessâm, Abdullâh b. Abdurrahman. *Tefsîru'l-Allâm şerhu Umdetü'l-Ahkâm*. 2 Cilt. 10. Baskı. Beyrut: Müessetü'r-Reyyân, 1433/2012.
- İbnü'l-Cevzî, Ebü'l-Ferec Abdurrahman b. Ali b. Muhammed. *Keşfü'l-Müşkil min Hadisi's-Sahihayn*. Thk. Ali Hüseyin el-Bevvâb. 4 Cilt. B.y.: Daru'l-Vatani'l-A'rabî, ts.
- Kurtubî, Ebû Abdillâh Muhammed b. Ahmed b. Ebû Bekr. *el-Câmiu li Ahkâmi'l-Kur'an*. Thk. Ahmed Berdûnî- İbrahim Atfîş. 20 Cilt. 2. Baskı. Kahire: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1384/1964.
- Lâşin, Müsâ Şâhîn. *Fethu'l-Mün'im şerhu Sahîhi Müslim*. 10 Cilt. B.y.: Dâru's-Şürûk, 1423/2002.
- Mâlik b. Enes. el-Muvatta. 2 Cilt. 2. Baskı. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1401/1981.
- Mukâtil b. Süleyman, Ebü'l-Hasen. *Tefsîru Mukâtil b. Süleyman*. Thk. Abdullâh Mahmud Şehâte. 5 Cilt. Beyrut: Dâru İhyâi Türâsi'l-Arabî, 1423.
- Mücâhid, Ebü'l-Haccâc b. Cebr el-Mekkî el-Mahzûmî. *Tefsîru Mücâhid*. Thk. Muhammed Abdüsselam Ebü'n-Nil. Mısır: Dâru'l-Fikri'l-İslâmî el-Hadise, 1410/1989.

- Müslim, Ebü'l-Hüseyin Müslim b. Haccac el-Kureyşî. *el-Câmiu's-Sahih*. 3 Cilt. 2. Baskı. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1981/1401.
- Nesâî, Ebû Abdurrahman Ahmed b. Şuayb. *es-Sünen*. 5 Cilt. 2. Baskı. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1981/1401.
- Nevevî, Ebû Zekeriyâ Muhyiddin Yahya b. Şeref. *el-Menhec Şerhu Sahîhi Müslim b. Haccâc*. 18 Cilt. 2. Baskı. Beyrut: Dâru İhyâi't-Türasi'l-Arabî, 1392.
- Saîd b. Mansûr, Ebû Osman. *es-Sünen*. Thk. Habiburrahman el-A'zamî. 2 Cilt. Hindistan: ed-Dâru's-Selefiyye, 1403/1982.
- Taberî, Ebû Ca'fer Muhamed b. Cerir b. Yezid b. Kesir. *Câmiu'l-Beyân fî Te'vîli'l-Kur'an*. Thk. Ahmed Muhammed Şâkir. 24 Cilt. B.y.: Müessesetü'r-Risâle, 1420/2000.
- Tirmizî, Ebû İsâ Muhammed b. İsâ b. Sevre. *es-Sünen*. 5 Cilt. 2. Baskı. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1401/1981.
- Yazır, Elmalılı Hamdi. *Hak Dini Kur'an Dili*. 10 Cilt. İstanbul: Azîm Dağıtım, 1992.